

Соціально-екологічна роль лісопаркових та паркових територій Чернігівського Полісся (на прикладі урботериторій Чернігова)

Світлана Потоцька

*Національний університет «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка,
Чернігів, Україна*

Території зеленої зони Чернігівського Полісся виступають осередками генофонду аборигенної та інтродукованої дендрофлори (налічується 265 видів в урбосередовищі Чернігова), вони є об'єктами рекреаційної, еколого-освітньої діяльності та виконують певну ресурсну роль. Важливе місце природних лісових та паркових територій належить зеленим насадженням як об'єктам рекреаційного призначення та їх придатність до масового відпочинку.

Важливим соціально-екологічним аспектом природних лісових та паркових територій є формування елементів світогляду та освітніх складових про паркові території міста Чернігова як об'єкти історико-культурної спадщини та осередки різноманіття культивованої дендрофлори. Лісові території зеленої зони міста Чернігова мають водоохоронне, ґрунтозахисне, водорегулююче та протиерозійне значення. Особливе місце в рекреаційній сфері займають об'єкти природно-заповідного фонду, але рекреаційна діяльність в їх мережі допускається тільки в тому обсязі, що гарантує збереження цінних природних комплексів та відповідає діючому нормативному законодавству України. Окреме значення в системі рекреаційної діяльності з використанням лісових екосистем різного функціонального призначення належить такій якості деревних рослин, як фітонцидність. Видовий склад деревних рослин паркових територій Чернігова значно впливає на процес оздоровлення та ефективність реалізації санітарно-гігієнічних функцій рекреації. Дендрофлора міста Чернігова виступає об'єктом досліджень при організації науково-дослідницької роботи школярів та студентів.

Природна та культивована дендрофлора міста Чернігова може розглядатися як ресурсна складова, зокрема нами виділено 14 основних груп рослин, що мають певне господарське значення. Деревні рослини у місті мають додаткові функції, пов'язані не тільки з їх використанням в озелененні, а вони джерела вітамінів, лікарської сировини, харчування, корм для худоби, сировина для різноманітних виробництв. Більшість деревних рослин можуть бути використані у декількох напрямках. Серед них провідну позицію займають декоративні рослини – 261 вид. Другу позицію займають рослини, які можна використовувати у дереворесурсному виробництві – 86 видів. Медоносні властивості мають 112 видів. Значна частина деревно-кущових рослин використовується у медицині (лікарські рослини складають 73 види), у харчовій промисловості (65), у технічному виробництві (12), для корму худоби (28). Є рослини, у корі яких містяться дубильні речовини (34) та барвники (29); у плодах деяких рослин: жирні (6), олійні (13), ефірні (20) олії та вітаміни (34).

Отже, планування територій Чернігова, їх архітектурно-композиційних елементів спрямовано на забезпечення активного відпочинку, культурно-виховного, спортивно-оздоровчого і навчально-пізнавального сприйняття.